35 Bilim Nereye Gidiyor, Biz Nereye Bakıyoruz?

"Bilim hızla ilerliyor, ama biz hâlâ 'telefonum neden bu kadar ısınıyor' diye arama yapıyoruz."

Bilimin muazzam sıçrayışlarla kendini sürekli yeniden inşa ettiği bir çağda yaşıyoruz. Kuantum bilgisayarlar, sentetik biyoloji, yapay zekânın rüyaları... Öte yandan biz sıradan ölümlüler olarak hâlâ çorbanın mikrodalgada patlamaması için çırpınıyor, 'neden uçağın kanatları düşmüyor' diye Google'a soruyoruz.

Bilim bir roket gibi ileri giderken, biz bazen daha yeni yeni **"Bluetooth neden bağlanmıyor?"** sorusuna yanıt arıyoruz. Aradaki bu uçurum, bilimle toplum arasındaki kadim mesafeyi gözler önüne seriyor. Gelişim yalnızca bilimsel değil, kültürel ve sosyolojik de olmalı değil mi?

Bilim İlerliyor, Toplumlar Direniyor

Bilim tarihine baktığımızda, her devrim bir toplumsal direnişi beraberinde getirmiştir:

- **Kopernik**, "Dünya dönüyor," dediğinde pek az kişi dönmeye hazırdı.
- **Darwin**, "Atalarımız maymun olabilir," dediğinde, kıyamet senaryoları yazıldı.

- **CRISPR**, genleri kesip yapıştırabileceğini gösterdiğinde, etik komiteler parmak ısırdı.

Günümüzde de aynı şey oluyor. Bilim ilerledikçe toplum, bu ilerlemenin ne anlama geldiğini anlamakta, sindirmekte ve içselleştirmekte zorlanıyor. Bilim geleceğe koşuyor; toplumsa arkadan sesleniyor: **"Bir dur da anlat, biz de anlayalım!"**

"Nereye Gitti Bu Mahallemizin Biliminsanları?"

Eskiden bilim insanları birer kahramandı. Newton elma yiyordu, Einstein dil çıkarıyordu. Her biri hem bilge hem de hafif çılgın figürlerdi. Bugünse bilim insanları, laboratuvarlardan çok ekranlarda var. Bir kısmı TikTok'ta deney yapıyor, bir kısmı YouTube'da "bilimle kalın" diyerek videoyu kapatıyor.

Popülerleşen bilim kötü müdür? Hayır. Ama **yüzeyselleşen bilim**, sorgulamayı değil, ezberi artırıyor. Bilgi hızla yayılıyor ama ne yazık ki düşünce hızla sığlaşıyor. Eskiden bilim bir süreçti; şimdi bir "reel".

Bilim Her Yerde, Ama Bir Yandan Hiçbir Yerde

Bilimin ürünleri her yerde: Akıllı telefonlar, GPS, medikal cihazlar... Fakat bilimin kendisi, yani o sorgulayan, deneyleyen, sınayan zihin yapısı çoğu zaman yok.

- Hastaneye giderken tıbba güveniyoruz ama evde "nane limon karışımı her şeyi çözer" diye inanıyoruz.
- İklim değişikliği bilimsel olarak kanıtlanmışken, hâlâ "doğa kendini dengeler" gibi romantik inançlarla avunuyoruz.

Bilimi Merakla Değil, Menüden Seçer Gibi Tüketiyoruz

Bilimi bir Netflix menüsü gibi görüyoruz. İlgimizi çeken konuları izliyoruz, sıkıcı gelenleri geçiyoruz. Oysa bilim bir bütün. Sadece eğlenceli olanları almak, gerçeği parçalamak demek. Bilim, konfor alanını terk etmeyi gerektirir. Sorgulamak, anlamaya çalışmak, yanılmak... Bilim "doğru bilgi" değil, "doğruya en yakın bilgi" peşindedir.

Bilim, Geleceği Şekillendirirken Geçmişin Gölgeleriyle de Savaşmalı

İronik bir şekilde, bilimin ilerleyişi geçmişin hurafeleriyle hâlâ uğraşıyor: Aşı karşıtlığı, Düz Dünya teorileri, kristallerle ruh temizleme ayinleri...

Bunlar sadece bireysel inançlar değil; bilimsel aklın toplumla olan mesafesinin göstergesi. Bilimsel bir çağda, bilimsel olmayan düşünceler nasıl bu kadar rağbet görüyor?

Çünkü bilim bilgi verir ama anlam vermez. Anlam, kültürden gelir. Bilimi, toplumun anlam dünyasıyla buluşturmazsak, "soğuk ve uzak bir teknoloji" olarak kalır. İnsanlar, ancak anladıkları şeylere güven duyar.

- Bilimsel ilerleme, toplumun kültürel ve sosyolojik olarak bu gelişmeleri anlamlandırmakta zorlanması nedeniyle bir **uçurum** yaratıyor.
- Tarih boyunca bilimsel devrimler (Kopernik, Darwin, CRISPR) **toplumsal direnişlerle** karşılaşmış, günümüzde de bu durum devam ediyor.
- Popülerleşen bilim, bilgiyi hızla yayarken, **düşüncenin yüzeyselleşmesine** neden olabiliyor; bilim, bir süreçten çok bir tüketim ürünü haline geliyor.
- İnsanlar, bilimin ürünlerini (akıllı telefonlar, medikal cihazlar) kullanırken, aynı anda bilimsel yöntem ve kanıta dayalı düşünceyi göz ardı edebiliyor.
- Bilim, **"post-truth"** çağında aşı karşıtlığı ve Düz Dünya teorileri gibi geçmişin hurafeleriyle mücadele etmek zorunda kalıyor, çünkü bilgi sunsa da **anlamı** sunamıyor.
- Bu durum, **bilimsel okuryazarlığın** ve bilimsel düşünceyi teşvik etmenin ne kadar hayati olduğunu gösteriyor. Bilim, sadece laboratuvarlarda değil, toplumun her alanında şekillenir.
- Kapanışta sorulması gereken asıl soru şudur: Bilim nereye gidiyor, **biz nereye bakıyoruz?** Bilimi izliyor muyuz, anlıyor muyuz, yoksa sadece tüketiyor muyuz?